

**LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS
2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2019 02 26
Vilnius

IŽANGINIS VADOVO ŽODIS

2018 metais švęsdami atkurtos Lietuvos valstybės jubiliejų turėjome daug galimybių dar kartą įvertinti pastarojo šimtmečio politinių, istorinių ir kultūrinių procesų svarbą. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka valstybės šimtmetį minėjo itin aktyviai. Jau tapo tradicija, kad Nacionalinėje bibliotekoje vyksta svarbūs visuomenei ir valstybei nacionalinio masto ir tarptautinės svarbos politiniai, diplomatiniai, kultūriniai renginiai. Per porą metų po rekonstrukcijos vėl atgyti ir imti lyderiauti – sudėtingas uždavinys ir ambicingas iššūkis. Nacionalinei bibliotekai pavyko įtvirtinti savo misiją kultūros, švietimo, mokslo, valstybės informacijos politikos kūrimo srityse. Sustiprinome parlamentinės bibliotekos funkciją, padidindami valstybės institucijų, aprūpintų kokybiška specializuota ir analitine informacija, ratą. Reaguodama į dinamiškus pokyčius nacionalinėje ir tarptautinėje aplinkoje, technologines ir socialines inovacijas Nacionalinė biblioteka 2018 metais pradėjo įgyvendinti net keturis naujus investicinius infrastruktūrinius projektus. Pasiękti rezultatai džiugina, įkvepia tęsti pradėtus darbus ir imtis visiškai naujų iniciatyvų.

Gyvename didelio skaitmeninio kompleksiško ir intensyvumo aplinkoje. Pagal 2018 m. lapkričio 9 d. Europos Sąjungos Tarybos patvirtintos reformos nuostatas, laisvas duomenų judėjimas tampa penktąja fundamentine Europos Sąjungos laisve. Nacionalinė biblioteka jungiasi į skaitmeninį sąjūdį ir yra pasirengusi šviesti, mokyti savo vartotojus, atverdama jiems saugios ir patikimos informacijos lobynus. Biblioteka bendradarbiauja ir su verslo startuoliais, IT specialistais, duomenų analitikais, kurie, dirbdami su didžiais duomenimis (angl. *Big Data*) ir dirbtiniu intelektu, kuria naujus produktus verslui ir viešajam sektoriui. Nacionalinė biblioteka save pozicionuoja kaip įvairiapusę, kompetentingą ir aktyvią Lietuvos skaitmeninio lauko dalyvę, kurioje dirba aukštos kvalifikacijos, savo kompetencijas nuolat atnaujinanti profesionali specialistų komanda. Tik jų dėka įmanoma suvaldyti situaciją, išlaikyti bibliotekos statusą ir reputaciją, praturtinti jos veiklą. Orientuojantis į ilgalaikę perspektyvą, vienintelis kelias yra kurti iniciatyvią, kūrybišką, efektyvią ir išskirtinę nacionalinę atminties instituciją, kuri prisidėtų prie strateginės nacionalinės pažangos ir valstybės konkurencinio pranašumo kūrimo.

Prof. dr. Renaldas Gudauskas

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – LNB) yra nacionalinė kultūros ir informacijos įstaiga, kurios misija – būti Lietuvos žinių erdve, kuriančia vertę visuomenei.

2018 m. LNB visu pajėgumu vykdė savo funkcijas kultūros, švietimo, mokslo ir valstybės informacijos politikos kūrimo srityse: kaupė, tvarkė ir saugojo rašytinį Lietuvos kultūros paveldą, formavo šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių Lietuvos ir užsienio dokumentų fondą, teikė informacinio aprūpinimo ir intelektines paslaugas vartotojams, vykdė informacijos ir komunikacijos mokslų taikomuosius tyrimus, konsultavimo ir ekspertinę veiklą; plėtojo Lietuvos integralią bibliotekų informacijos sistemą (toliau – LIBIS), gerino technologines informacijos prieigos sąlygas; prisidėjo prie informacinės ir žinių visuomenės raidos, bibliotekų veikloje diegė demokratijos, intelektinės laisvės, teisės į informaciją ir kultūros atvirumo vertybes bei siekė Lietuvos bibliotekų integracijos į pasaulio bibliotekų ir informacijos įstaigų tinklą.

Galima teigti, jog 2018 m. LNB tapo vienu pagrindinių kultūrinių traukos centrų Vilniaus miesto centrinėje dalyje. Bibliotekos erdves aplankė daugiau nei 470 tūkst. lankytojų, t. y. net 20 proc. daugiau nei 2017 m. LNB įsitvirtino ir kaip patraukli vieta įvairios apimties (tarptautiniai, nacionaliniai, miesto) ir pobūdžio (edukacijos, parodos, atviros paskaitos, diskusijos, konferencijos, oficialūs valstybinio lygio susitikimai ir kt.) renginiams. Atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius renginius: pirmą kartą vykęs trijų Baltijos šalių ir Izraelio ministrų pirmininkų susitikimas – istorinis, tarptautinės reikšmės renginys; Tarptautinės žmogaus teisių dienos proga, minint 70-ąsias Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos pasirašymo metines, LNB pirmą kartą organizuotas Nacionalinis žmogaus teisių forumas, kurio metu susivienijusi akademinė, valstybinio ir nevyriausybinio sektoriaus ir tarptautinė bendruomenė kvietė diskutuoti apie esamą žmogaus teisių situaciją ir apie vienodų galimybių užtikrinimą visų tautybių, rasių, tikėjimų, lyčių, socialinių padėčių, įsitikinimų ar pažiūrų žmonėms. 2018 m. renginių skaičius bibliotekoje pasiekė 1351, t. y. 15 proc. daugiau nei 2017 m.

Ataskaitinių metų balandžio-gegužės mėn. taip pat buvo patvirtinti Bendradarbystės erdvės nuostatai ir lankymosi taisyklės. Visos šiuo metu erdvėje esančios 23 darbo vietos yra užimtose. Bendradarbystės erdvėje įsikūrę atviros valdžios ir informacijos analitikos, kūrybinių profesijų specialistai aktyviai bendradarbiauja tarpusavyje vieni kitus konsultuodami bei dalinasi kompetencijomis, įžvalgomis ir sukauta profesine patirtimi su LNB darbuotojais.

Siekiant didinti LIBIS bibliotekų paslaugų kokybę ir prieinamumą, plėtojant prieigą prie informacijos išteklių ir kultūros paveldo, 2018 m. buvo pateikta projektų paraiškų už 13 281 000,00 EUR. Finansuota – 13 074 000,00 EUR (į šią sumą įeina 4 investiciniai projektai, kurių vertė 12 797 284,50 EUR). Neinvesticinių projektų pritrauktų lėšų suma – 276 700,00 EUR. Tai yra 15% daugiau nei 2017 m. (172 996,00 EUR), 35% daugiau nei 2016. Iš jų, 144 302,00 EUR pritraukti iš tarptautinių fondų, 58 600 EUR gauta moksliniams tyrimams finansuoti. 2018 m. LNB vykdė šiuos investicinius infrastruktūrinius projektus: „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“; „Prisijungusi Lietuva“, „Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida“, „Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra“. Taip pat buvo vykdomas tęstinis investicinis projektas „Bibliotekų kompiuterizavimas“.

2018 m. buvo perimtas Lietuvos istorijos archyvo pastatas (Gerosios Vilties 10, Vilnius). Dalis šio pastato pagal panaudos sutartį perduota Lietuvos dailės muziejui. Perimant pastatą buvo atlikta pastato ir jame esančių inžinierinių sistemų preliminarinė patikra ir įvertinti būtiniausių atlikti darbų kaštai. Pagal galimybes buvo atliktas dalinis elektros instaliacijos remontas, vykdomas darbo vietų paruošimas ir pastato pritaikymas dokumentų perkėlimui iš Raseinių saugyklos.

Toliau sėkmingai vykdyta Lietuvos aklųjų bibliotekos archyvinės fondų dalies perėmimo programa, per 2018 m. buvo suinventorinta 10 610 knygų Brailio raštu. Iš reorganizuotos Lietuvos technikos bibliotekos perimti 8 244 standartai ir kiti normatyviniai dokumentai. Tvarkant dokumentus buvo atliktas bibliografinių įrašų kopijavimas, inventorinimas bei integravimas į LNB archyvinį fondą.

Įsigaliojus LR Bibliotekų įstatymo NR. I-920 pakeitimams (2018 m. birželio 27 d. Nr. XIII-1316) buvo paskelbtas konkursas generalinio direktoriaus pareigoms užimti. Lapkričio 29 d. prof. dr. Renaldas Gudauskas laimėjo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos konkursą Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pareigoms eiti.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

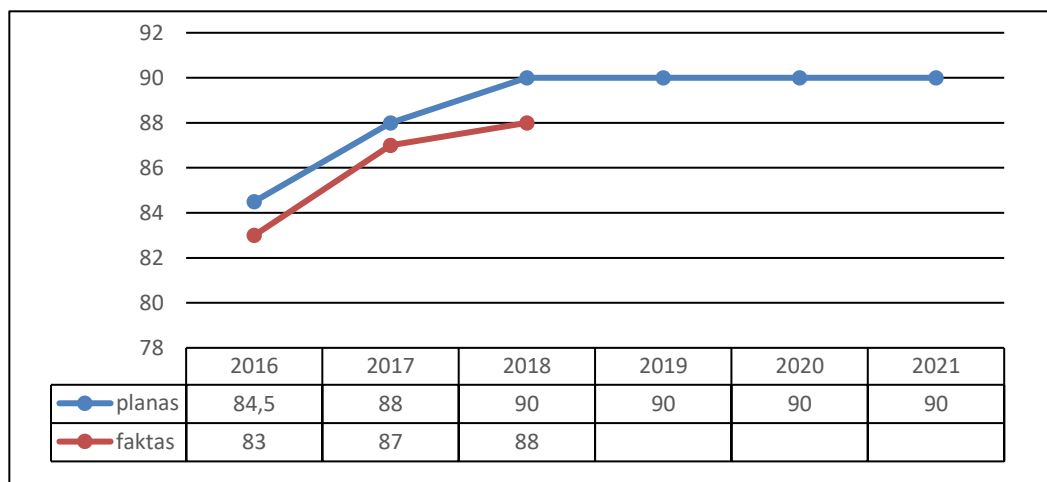
1 strateginis tikslas: Užtikrinti nacionalinio dokumentinio kultūros paveldo kaupimą, saugojimą, aktualinimą, dokumentinės ir skaitmeninės informacijos prieinamumą visiems informacijos vartotojams

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Patvirtintas asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Faktiškai panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų patikslintame plane, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
01 03	Visuomenės informacinis aprūpinimas	4 930,0	4 930,0	4 930,0	100
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		–	–	–	–

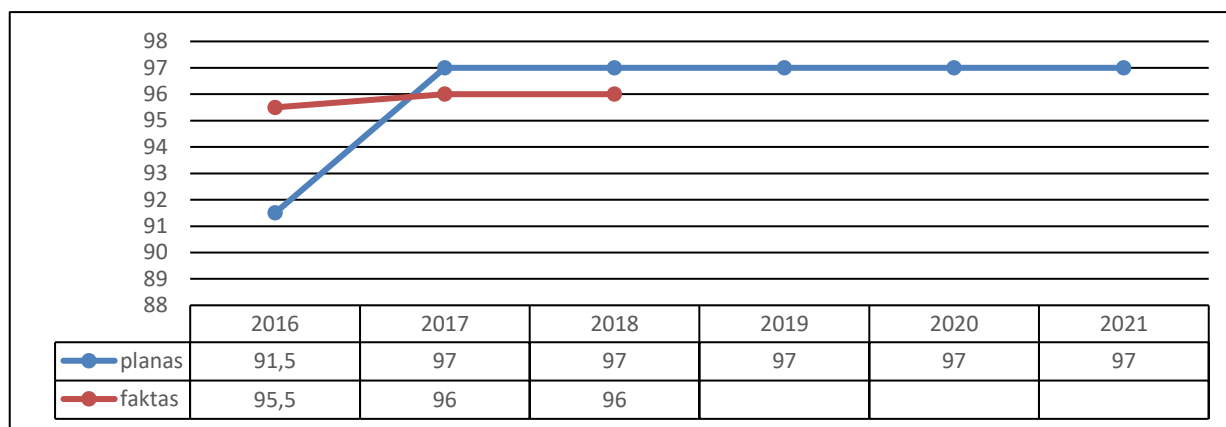
*

1 grafikas. E-01-01 Lietuvos publikuotų dokumentų archyvinio fondo surinkimo pilnumas (procentai)

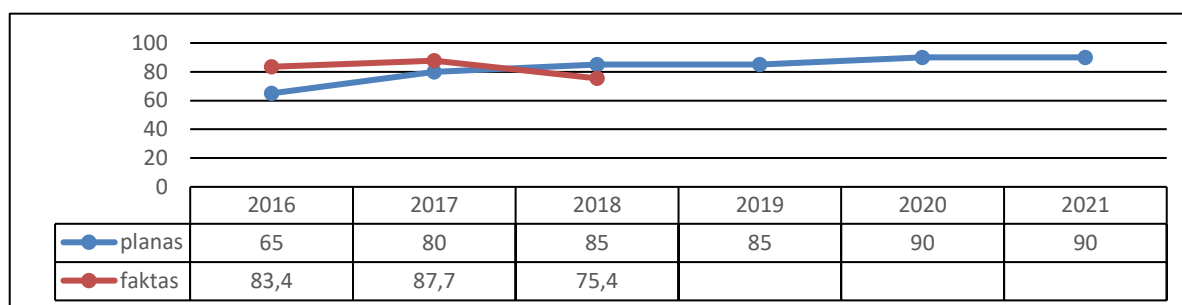
Lietuvos publikuotų dokumentų archyvinio fondo (toliau – NPDAF) kaupimas privalomojo egzemplioriaus pagrindu yra išskirtinė LNB funkcija, įgyvendinanti tikslą kaupti, saugoti ir aktualinti nacionalinį dokumentinį kultūros paveldą. 2018 m. į NPDAF surinkti 88 proc. ataskaitiniais metais išleistų spausdintų leidinių naujais pavadinimais (1 proc. punktu daugiau nei 2017 m.). tai pasiekti padėjo aktyvus bendradarbiavimas su leidėjais bei optimizuotas neperduotų privalomųjų egzempliorių išieškojimo procesas. Be to, toliau didėja leidinių, įtraukiamų į Elektroninę formą publikuotų dokumentų archyvinį fondą, skaičius.

2 grafikas. E-01-02 Skaitmenintų kultūros paveldo objektų, prieinamų Virtualioje elektroninio paveldo informacinėje sistemoje (VEPIS), dalis nuo visų suskaitmenintų kultūros paveldo objektų (procentai)

Per 2018 metus į virtualią elektroninio paveldo informacinę sistemą VEPIS ir portalą www.epaveldas.lt įkelta 96 proc. iš visų tais metais suskaitmenintų dokumentų objektų – iš viso 19 632 skaitmenintų dokumentų objektų (iš jų 10,6 tūkst. įkėlė LNB). 2018 m. pabaigoje iš viso portale buvo prieinama 386 517 objektų (iš jų 247 757 pateikė LNB). Vykdam projektus „YIVO Vilnius“ bei „Migracija mene ir moksle – *Europeanos* kolekcijos migracijos tematika“ („Migration in the Arts and Science – A European Migration Thematic Collection“) portalas www.epaveldas.lt pasipildė naujais skaitmenintais objektais jidiš, hebrajų kalbomis, bei skaitmenintais objektais, kurie atspindi migraciją mene ir moksle.

3 grafikas. E-01-03 Vartotojų pasitenkinimo Nacionalinės bibliotekos paslaugomis indeksas, (procentai)

2018 m. vykdytas LNB lankytojų tyrimas parodė, kad vartotojų pasitenkinimo paslaugomis indeksas (pagal atskirų bibliotekos paslaugų/aparnavimo aspektų/priemonių vertinimą) sumažėjo 12 procentinių punktų lyginant su 2017 m. Tikėtina, kad 2016 ir 2017 metais LNB pasitenkinimo indeksas itin išaugo dėl bibliotekos rekonstrukcijos, taigi ganėtinai natūralu, kad atslūgus jauduliui ir pirmajam išpūdžiui po ilgametės bibliotekos rekonstrukcijos lankytojai biblioteką pradėjo vertinti kritiškiau. Pastebėtina, kad 2018 metais lankytojai pradėjo dažniau lankytis bibliotekoje. Lojalių (šiuo atveju dažnai į biblioteką užeinančių) lankytojų skaičius nuo 2015 m. padidėjo 57 procentiniais punktais (2015 – 15 proc., 2016 – 29 proc., 2017 – 39 proc., 2018 – 72 proc. (žr. pav. 2). Tikėtina, kad nuolatiniai lankytojai yra išbandę daugiau paslaugų bei pastebėję daugiau neatitikimų.

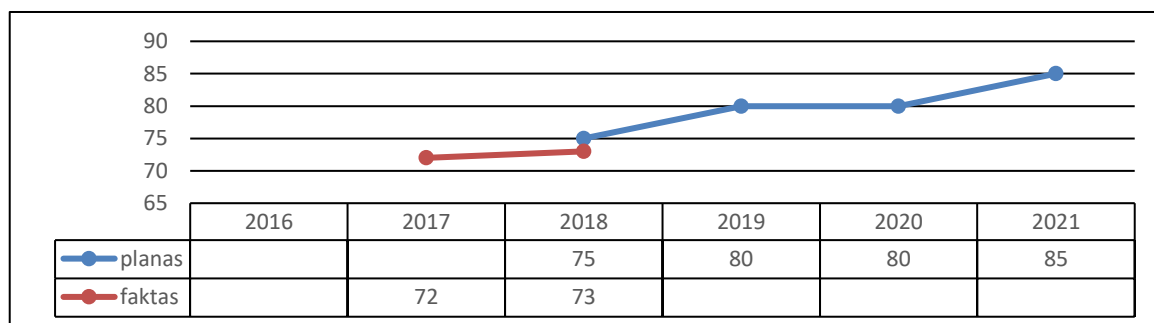
Svarbu akcentuoti, jog viena iš prasčiausiai įvertintų priemonių buvo bibliotekos pasiekiamumas (blogai įvertino net 23 proc. respondentų), tačiau LNB šiuo metu neturi jokių galimybių pagerinti esamą situaciją. Taip pat vienas iš dažniausiai pasitaikančių lankytojų

nusiskundimų yra per trumpas darbo laikas. Pažymėtina, kad 2018 m. LNB reaguodama į skaitytojų poreikius ir žmogiškųjų išteklių galimybes prailgino darbo laiką vasaros laikotarpiu (ankstesniais metais liepos-rugpjūčio mėn. bibliotekos darbo laikas buvo trumpinamas, biblioteka nedirbdavo savaitgaliais).

Taip pat pabrėžtina, kad Bendras bibliotekos paslaugų/priemonių vertinimas išliko beveik toks pats labai geras – 90 proc. respondentų biblioteką vertina teigiamai, 7 proc. – vidutiniškai, 3 proc. – neigiamai. 2017 metais rezultatai buvo labai panašūs – 91 proc. respondentų biblioteką įvertino teigiamai, 7 proc. – vidutiniškai, 2 proc. – neigiamai.

2018 m. gegužės 9 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. B-150, suderinus su Kultūros ministerijos specialistais, patvirtintas Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos vartotojams teikiamų paslaugų įgyvendinimo priemonių 2018–2019 metais planas. Ataskaitiniais metais įgyvendintos 5 plano priemonės, gerinančios teikiamų paslaugų kokybę: parengtas atnaujintų naudojimosi biblioteka taisyklių projektas, renginių erdvės pritaikytos moksliniam darbui, vasaros laikotarpiu prailgintas darbo laikas, formuojant bibliotekos dokumentų fondą prioritetas buvo skiriamas naujų leidinių įsigijimui, atnaujinta informacija apie teikiamas paslaugas bei papildyta vertimais į anglų kalbą. Pastebėtina, jog priemonių plano įgyvendinimas vyko panašiu laiku kada vyko ir tyrimas, tad lankytojai, tikėtina, nespėjo pajusti efekto.

4 grafikas. E-01-04 Nacionalinės bibliotekos klientų rekomendavimo indeksas (procentai)

2018 m. vykdyto LNB lankytojų tyrimo metu buvo skaičiuojamas bibliotekos rekomendavimo indeksas remiantis Net Promoter Score (arba NPS®) indekso skaičiavimo metodologija, kuri paremta prielaida, kad lankytojus (vartotojus) galima skirstyti į tris pagrindines kategorijas: rėmėjus, neutraliuosius bei skeptikus. Atlikto tyrimo duomenimis, lyginant 2018 metų rekomendavimo duomenis su 2015, 2016 ir 2017 metų duomenimis, matoma LNB rėmėjų augimo tendencija, neutralių ir skeptikų sąskaita. Tai reiškia, kad biblioteka sėkmingai ir sistemingai augina lojalių lankytojų būrį.

LNB NPS balas taip pat nuosekliai auga nuo 2015 metų – 2015 metais NPS balas buvo 35 proc., 2016 metais – 63 proc., 2017 metais – 72 proc., o 2018 – 73 proc.

1 strateginis tikslas įtvirtina siekį atverti Lietuvos ir pasaulio kultūros paveldą ir žinias informacijos vartotojams, sudarant sąlygas visuomenės informacinių ir kultūrinių kompetencijų ugdymui, konkurencingumui ir kūrybiškumui, žinių visuomenės vystymuisi.

Svarbiausi rezultatai, siekiant strateginio tikslo:

Įgyvendinant 2018 m. veiklos 1 prioritetą didinti kultūros paslaugų prieinamumą LNB daug dėmesio skyrė visuomenės tautinės ir valstybinės savivokos bei pilietinės atsakomybės ugdymui. Prisidedant prie Valstybės šimtmečio ir nepriklausomybės atkūrimo trisdešimtmečio minėjimo LNB kartu su Latvijos ir Estijos nacionalinėmis bibliotekomis inicijuota ir parengta kilnojamoji paroda „Bus uždrausta: Baltijos šalių knygos 1918–1940“, skirta 1918–1940 m. laikotarpio leidybai. Paroda

LNB buvo eksponuojama 2018 m. kovo 9 d.–gegužės 14 d. Parodoje buvo pristatomi leidiniai, atspindintys to meto Baltijos šalių kultūros politiką, leidinių novatoriškumą, nacionalines knygų leidybos ir dizaino tradicijas bei pasaulines tendencijas. Ypatingas dėmesys skirtas asmenybėms, kurios padarė reikšmingą įtaką Baltijos šalių knygų leidybai ir dizainui. Parodą lydėjo vieninga vizualinė komunikacija, edukaciniai renginiai ir ekskursijos. LNB įvyko 12 teminių ekskursijų, parodą pamatė virš 3,5 tūkst. lankytojų. Parodą Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje atidarė trijų Baltijos šalių Ministrai pirmininkai.

Siekiant plėsti prieigą prie skaitmeninto kultūros paveldo 2018 m. vykdyta istorinių dokumentų skaitmeninimo kampanija, sukuriant ir viešinant teminį skaitmeninį turinį „Liudiju Lietuvos valstybę“. Šios kampanijos metu buvo kryptingai atrenkami 1918 ir vėlesnių metų leidiniai, leisti Lietuvoje ir užsienyje bei talpinami į portalą *epaveldas*. Daug dėmesio buvo skiriama smulkiesiems leidiniams. Suskaitmeninus Mstislavo Dobužinskio Vyčio piešinius ir eskizus, Retų knygų ir rankraščių bei Muzikos ir vizualiųjų menų skyriai parengė plakatų parodą. Ši medžiaga buvo panaudota prof. L. Mažylio laidoje „Šiandien prieš 100 metų“. Iš viso per ataskaitinius metus suskaitmeninta 629 rankraščių saugojimo vienetai, 270 knygų, 1131 smulkiųjų spaudinių, 19 žemėlapių, 6 pavadinimų periodiniai leidiniai. Skaitmeninio kultūros paveldo sklaidos priemonių tinkamumą patvirtina rodiklis „Apsilankymų skaitmeninto kultūros paveldo sklaidos informacinėse sistemose (portaluose) skaičiaus pokytis lyginant su praėjusiais metais“, kuris yra net 16 procentinių punktų aukštesnis nei buvo planuota (2018 planas – 6 proc., faktas – 22 proc.).

Norint užtikrinti kuriamos virtualios elektroninio paveldo sistemos turinio atitikimą visuomenės poreikiams, kaip jau minėta, įgyvendinamas projektas „Visuomenės poreikius atitinkanti virtualios kultūrinės erdvės plėtra“. Projekto pagrindinis tikslas – Virtualios elektroninio paveldo informacinės sistemos (toliau – VEPIS) bei joje saugomo ir per portalą *epaveldas.lt* prieinamo skaitmeninto kultūros paveldo sklaidos plėtra. 2018 m. atlikti šie pagrindiniai darbai: su projekto partneriais sudarytos partnerystės projekte sutartys, rengiama informacinės sistemos techninė specifikacija, parengtas techninės specifikacijos pirminis variantas. Įsigyta ir projekto partneriams perduota pirmoji dalis, skaitmeninimo veikloms reikalingos, kompiuterinės įrangos. Pradėtos sudaryti autorinės licencinės sutartys su autorių teisių turėtojais.

2018 m. pavyko sėkmingai išplėtoti edukacinių renginių veiklą. Per ataskaitinius metus LNB buvo organizuoti 77 edukaciniai renginiai (palyginimui 2017 m. – 52). Sėkmingai įveiktos dirbtuvės „Pats sau“ – daugiau sulaukta tiek pavienių lankytojų, tiek moksleivių grupių. Didelis dėmesys skirtas edukacinių veiklų, skirtų ugdyti kūrybiškumą, vystymui.

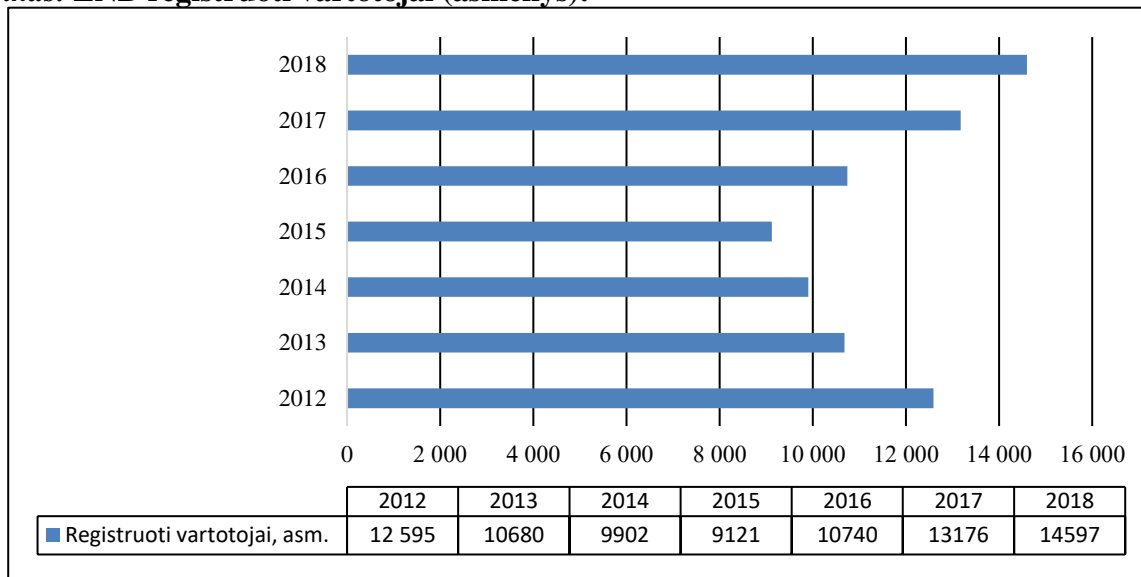
Vykdam projektą „Prisijungusi Lietuva“: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ LNB prisidėjo prie teminės akcijos „Senjorų dienos internete 2018“ įgyvendinimo. LNB organizuotuose renginiuose dalyvavę vyresnio amžiaus žmonės galėjo įgyti reikalingų įgūdžių efektyviai, įvairiapusiškai, saugiai ir atsakingai naudotis internetu, t.y. atpažinti grėsmes ir netikras žinias, kritiškai vertinti informaciją, saugiai ir atsakingai naudotis aktualiomis e. paslaugomis, tobulinti skaitmeninius įgūdžius. Projektą „Prisijungusi Lietuva“ koordinuoja Informacinės visuomenės plėtros komitetas, LNB, kaip projekto partneris, prisideda prie pagrindinio projekto tikslo - padėti gyventojams išmokti efektyviai, saugiai, atsakingai naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis, internetu ir jo teikiamomis galimybėmis - įgyvendinimo. 2018 m. LNB suburta komanda, kuri atsakinga už komunikaciją su viešosiomis bibliotekomis dėl mokymų skaitmeninių koordinatorių tinklo subūrimo, mokymų ir kitų veiklų organizavimo bei konkurso bendruomenėms rengimo.

Atkreiptinas dėmesys ir į sėkmingą Valstybingumo erdvės įveiklinimą. Šioje erdvėje organizuojami pilietinio, visuomeninio turinio renginiai: knygų pristatymai, diskusijos, edukacinės programos. Iš viso per metus Valstybingumo erdvėje įvyko 139 renginiai.

Sėkmingą edukacinę veiklą patvirtina ir rezultato vertimo rodiklis „Edukaciniuose renginiuose dalyvavusių vartotojų skaičiaus pokytis lyginant su praėjusiais metais“, kuris buvo dvigubai didesnis nei planuota (2018 planas – 15 proc., faktas – 30 proc.).

Kalbant apie bibliotekos vartotojus toliau stebima registruotų vartotojų didėjimo tendencija (nuo 2016 m.), žr. 5 grafiką.

5 grafikas. LNB registruoti vartotojai (asmens):

Plėtojant bibliotekos paslaugas ir siekiant didinti informacijos, žinių ir kultūros prieinamumą bei tobulinant prieigą prie Lietuvos informacijos išteklių LNB vartotojams buvo suteikta prieiga prie elektroninių Lietuvos regioninių periodinių leidinių. LNB lankytojai vienoje vietoje gali rasti net 84 pav. (7 398 numeriai) regioninių el. periodinių leidinių.

Įveiklinant turimus informacijos išteklius buvo sukurtas aukštos pridėtinės vertės bibliografinės ir kultūrinės informacijos išteklius nacionalinės bibliografijos rodyklė „Lietuvos bibliografija. Serija B. Periodiniai leidiniai lietuvių kalba, 1823–1940. D. 1, Poligrafiniu būdu spausdinti leidiniai, kn. 1–2“. Siekiant užtikrinti kultūros, kaip vertybinio visuomenės pamato, sklaidą gruodžio 6 d. buvo surengtas mokslinis seminaras „Lietuvos periodikos paveldas: apskaita ir komunikacija“, kuriame dalyvavo daugiau negu 100 dalyvių ir kuri stebėjo daugiau kaip 300 tiesioginės transliacijos žiūrovų. Seminaro diskusijoje dalyvavo tokie savo srities profesionalai, kaip prof. Domas Kaunas, dr. Viktorija Vaitkevičiūtė, dr. Marija Prokopčik ir dr. Rimantas Miknys.

Stiprinant parlamentinės bibliotekos funkciją, suaktyvinta informacijos analitikos paslaugų plėtra. Per 2018 m. Lietuvos Respublikos Seimui, Vyriausybei, kitoms valdžios institucijoms ir organizacijoms buvo teikiama 16 aprūpinimo specializuota ir analitine informacija paslaugų, parengta 86 analitinės apžvalgos. Siekiant tobulinti paslaugų kokybę aktyviai įsitraukta į LIBIS procesų atnaujinimą. Ieškoma galimybių įgyvendinti automatizuotą spaudos santraukų rengimą ir apdorojimą. Kartu su partneriais atlikti pilotiniai projektai automatizuotam straipsnių temų atpažinimui.

Įveiklinant atnaujintą LNB infrastruktūrą bei siekiant aktualinti LNB veiklas 2018 m. buvo intensyviai organizuojamos ir kuriamos analitinės diskusijos TV laidų formatu. Šios laidos talpinamos *Youtube* kanale, čia kuriant bendrą jų archyvą. Per ataskaitinius metus jų sukurta 35.

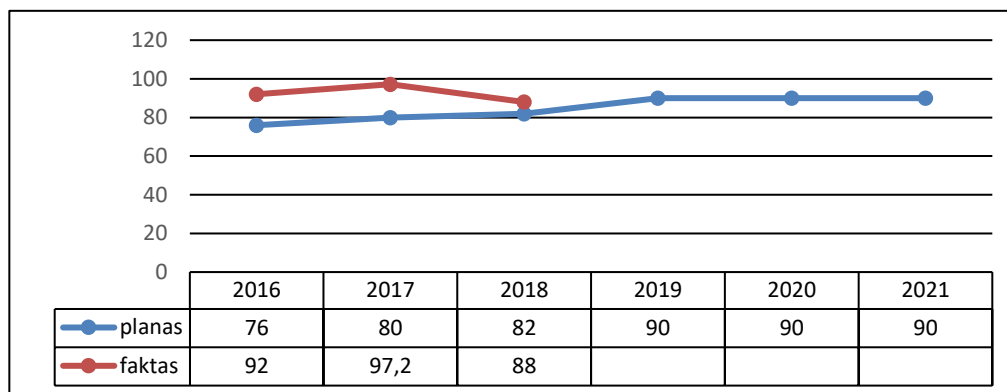
Siekiant didinti LNB veiklos efektyvumą, užtikrinant jos valdymui būtiną infrastruktūrą, sėkmingai vykdyta projektinė veikla. 2018 m. patenkintų projektų paraiškų dalis nuo visų pateiktų pasiekė 70 proc. (2017 m. – 66 proc.).

2 strateginis tikslas: Sudaryti sąlygas LIBIS bibliotekų paslaugų plėtrai

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Patvirtintas asignavimų planas	Patikslintas asignavimų planas*	Faktiškai panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų patikslintame plane, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
02-02	LIBIS bibliotekų kompetencijų ugdymas ir infrastruktūros plėtra	1 154,0	1 153,8	1 153,8	100
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		–	–	–	–

1 grafikas. E-02-01 LIBIS bibliotekų darbuotojų, tobulinančių kvalifikaciją mokymuose, pasitenkinimo lygis (procentai)

2018 m. LNB vykdė kvalifikacijos projektą „Lietuvos bibliotekų specialistų elektroninių paslaugų skaitmeninės rinkodaros kompetencijų stiprinimas“, kurio pagrindinis tikslas buvo stiprinti LIBIS bibliotekų darbuotojų skaitmeninės rinkodaros kompetencijas, siekiant tobulinti elektronines paslaugas bei jų patrauklumą, prieinamumą ir patogumą vartotojui. Projekto metu buvo organizuoti 16 mokymų šalies apskričių bibliotekose.

Ataskaitiniais metais buvo organizuota ir daugiau kvalifikacijos tobulinimo priemonių LIBIS bibliotekų darbuotojams: projekto „E. paslauga: skaitmeninio turinio naudojimo teisių ženklavimo žinybas ir įrankiai“ metu vyko seminarai apie skaitmeninėje erdvėje skelbiamų kūrinių ir objektų ženklimą, teisėtą pakartotinį naudojimą ir sklaidą, užtikrinant visuomenės ir intelektinės nuosavybės teises; projekto „Inovatoriai ir ugdytojai bibliotekose“ metu sukurtos mokomosios medžiagos, skirtos tobulinti suaugusiųjų mokymo kompetencijas, pristatymo seminarai ir kt.

Pažymėtina jog šiam rodikliui nemažos įtakos turi ir išoriniai veiksniai – organizuojamiems mokymams samdomų lektorių kompetencija, jų profesionalumas, mokymų vieta ir pan.

2 strateginis tikslas įtvirtina siekį stiprinti LIBIS bibliotekų pajėgumą vykdyti savo misiją, sudarant sąlygas veiklos tyrimais ir vertinimu, integracija į nacionalinius ir tarptautinius bibliotekos profesinių kompetencijų tobulinimo ir bibliotekų informacinių paslaugų visuomenei vystymo procesus, infrastruktūros ir paslaugų integravimu bei inovacijomis grįstai plėtrai.

Svarbiausi rezultatai, siekiant strateginio tikslo:

2018 m. Kultūros ministerijos pavedimu atliktas Lietuvos bibliotekų fondo valdymo efektyvumo tyrimas ir parengtas Lietuvos bibliotekų informacijos išteklių fondo valdymo koncepcijos projektas. Dokumento projektas aptartas ekspertų ir tyrėjų darbo grupėse, atliktas tyrimo ekspertinis vertinimas. Atsižvelgiant į ekspertų ir Kultūros ministerijos specialistų pateiktas pastabas bei pasiūlymus, parengtas ir Kultūros ministerijai pateiktas galutinis dokumento variantas.

Ataskaitiniais metais dalyvauta rengiant savivaldybių ir viešųjų bibliotekų ir mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) bibliotekų paslaugų integravimo modelį. Dokumentas parengtas tarpinstitucinės darbo grupės pateikto „Mokyklos bibliotekos paslaugų organizavimo koncepcijos“ projekto pagrindu.

Vystant bendradarbiavimą su leidėjais ir siekiant plėtoti partnerystę nacionalinės informacijos politikos kontekste LNB 2018 m. gegužės 22 d. organizavo tarptautinę konferenciją „Biblioteka – leidėjui, leidėjas – bibliotekai 2“, kuri tęsė pirmosios konferencijos-diskusijos „Biblioteka – leidėjui, leidėjas – bibliotekai“, vykusios 2015 m., tradiciją. Tarptautinėje konferencijoje buvo pristatyti LNB informaciniai produktai, kuriami leidybinių duomenų pagrindu, paslaugos, naudingos leidėjams, Latvijos, Lenkijos ir Estijos nacionalinių bibliotekų patirtis bendradarbiavimo su leidėjais srityje.

Tobulinant bibliotekų informacinių paslaugų kokybę buvo sprendžiami elektroninių išteklių ir jų panaudojimo apskaitos klausimai. Paruošti *Elektroninių išteklių apskaitos tvarkos* ir *Elektroninių išteklių panaudojimo apskaitos tvarkos* projektai, kurie buvo apsvarstyti Lietuvos bibliotekų tarybos posėdyje. Nuspręsta sudaryti darbo grupę ir toliau tęsti šiuos darbus.

Įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/28/ES nuostatas nacionalinėje teisėje dėl nenustatytų teisių turėtojų kūrinių LNB atlieka atsakingosios ir suinteresuotos organizacijos funkcijas. Per ataskaitinius metus buvo įgyvendintos priemonės, skirtos užtikrinti duomenų teikimą ES Intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) nenustatytų teisių turėtojų kūrinių duomenų bazei, organizuota nenustatytų teisių turėtojų kūrinių paieška bei teikiama metodinė pagalba atsakingoms įstaigoms. Spalio 17 d. suorganizuotas seminaras „Nenustatytų teisių turėtojų kūriniai: Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas ir naujos kruopščios paieškos galimybės“.

Vykdamas įvairiapusį tarptautinį bendradarbiavimą informacijos organizacijų ir atminties institucijų veiklos srityse, buvo tęsiamas anotuotas IFLA dokumentų ir jų vertimų pristatymas šalies profesinei bendruomenei LNB interneto svetainėje Ataskaitiniais metais buvo supažindinta su IFLA koncepciniu bibliografinės informacijos modeliu (LRM), pateiktas metodinės medžiagos, teikiančios IFLA LRM ir funkcinį reikalavimų modelių šeimos atitiktį, vertimas į lietuvių kalbą, bibliotekoms skirtais vadovais, kuriuose nagrinėjami pagrindiniai elektroninių išteklių plėtros klausimai, pasirengimas stichinėms nelaimėms ir kultūros paveldo išsaugojimas. Profesinė bendruomenė supažindinta su IFLA gairėmis, skirtomis garso ir vaizdo bei multimedijos medžiagai, saugomai bibliotekose ir kitose įstaigose, privalomojo egzemplioriaus teisiniam pagrindams, saugomų bibliotekose ir archyvuose viešai prieinamų fondų skaitmeninimui, tarpbibliotekinio abonemento ir dokumentų pristatymo paslaugos teikimo geriausiai praktikai, teikiamoms vadovybės informacijos paslaugoms, rengiamiems autoritetiniams ir nuorodiniams įrašams, dovanojimui bibliotekų fondams, daugiakultūrės bendruomenės bibliotekų paslaugoms, lengvai skaitomai medžiagai, ISBD kaip susietų duomenų naudojimui, integruotų skaitmeninių bibliotekų sistemų projektavimui ir kūrimui. Pateikta informacijos apie bibliotekų statistikos manifestą, IFLA tęstinio profesinio tobulinimosi principais ir pažangiausią praktiką bei kitus IFLA dokumentus.

Didelis dėmesys buvo skiriamas taikomiesiems tyrinėjimams ir jų rezultatų sklaidai. 2018 m. iš viso vykdyta 18 taikomųjų tyrimų bibliotekų veiklos, dokumentinio paveldo, skaitybos ir literatūros srityse. LNB viešindama tyrimų rezultatus bei vykdydama kitą leidybinę veiklą 2018 m. publikavo 23 leidinius (14 spausdintų, 9 elektroninius).

Pastebėtina, jog Vaikų ir jaunimo literatūros departamento darbuotojai taip pat aktyviai veikė ekspertavimo srityje: dalyvauta beveik visose Lietuvoje veikiančiose vaikų literatūros vertinimo komisijose, konkursuose, skaitymo skatinimo iniciatyvose ir t.t., teiktos konsultacijos ir rekomendacijos, bendradarbiauta su leidėjais, dalyvauta įvairiose konferencijose, taip pat ir tarptautinėse.

Įgyvendinant strateginį tikslą, vykdytos projektinės veiklos pagrindiniai rezultatai:

- „Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida“. Projekto pagrindinis tikslas – saugoti ir skleisti modernų kultūrinį turinį, kuriant pažangias LIBIS bibliotekų elektronines paslaugas. 2018 m. atlikti šie pagrindiniai darbai: įvykdyti viešieji pirkimai ir sudarytos sutartys dėl Techninių specifikacijų rengimo ir techninės priežiūros. Išleistas įsakymas dėl LNB struktūrinių padalinių, atsakingų už projekto "Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida" LIBIS modernizavimo ir portalo www.ibiblioteka.lt kuriamų el. paslaugų įgyvendinimą, sąrašo patvirtinimo. Vyksta reguliarius projekto komandos, tiekėjų ir atsakingų padalinių atstovų susitikimai.
- „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“. Projekto pagrindinis tikslas – plėtoti ir atnaujinti viešosios prieigos kompiuterių ir interneto infrastruktūrą viešosiose bibliotekose, sudarant sąlygas gyventojams dalyvauti skaitmeninių kompetencijų ugdymo ir vietos skaitmeninio turinio kūrimo bei kitose skaitmeninės informacijos iniciatyvose. 2018 m. atlikti šie pagrindiniai darbai: įvykdyti viešieji pirkimai ir sudarytos sutartys su tiekėjais dėl Techninių specifikacijų rengimo, Techninės priežiūros, Kūrybinio, Inžinerinio bei Programavimo paketų įsigijimo, Apmokymo dirbti technine ir programine įranga, Vartotojų statistikos ir registracijos sistemos modernizavimo. Dėl tiekėjų pateikto skundo ir Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijų, Bazinio paketo tarptautinis pirkimas buvo nutrauktas, ir iš naujo paskelbtas, suskaidant į 67 dalis. Taip pat paskelbtas Priešgaisrinės ir apsauginės signalizacijos pirkimas, sutartį planuojama pasirašyti 2019 I ketv.
- Siekiant tobulinti infrastruktūrinę terpę, leidžiančią LIBIS bibliotekoms efektyviai teikti prieigos, paieškos ir informacijos gavimo galimybes vartotojams, tęstinio investicijų projekto „Bibliotekų kompiuterizavimas“ metu, buvo atnaujinta 230 kompiuterinių darbo vietų LIBIS bibliotekose, t. y. 15 procentinių punktų daugiau nei buvo planuota.

Generalinis direktorius
(Asignavimų valdytojas)

(Parašas)

Renaldas Gudauskas
(Vardas ir pavardė)